

IZHAJA VSAK DAN

Štev. 330. Izdaja vsak dan. Vsi nedeljni in prazniški ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pridatki: 1. Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. (6 st.) v mnogih oblikah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nč. (10 st.) OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglaševanje v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 st. beseda, najmanj pa 40 st. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šteje 20. Poštno-hranilnični račun šteje 841-652. TELFON št. 11-57

BRZOJAVNE VESTI.

Uradniško vprašanje.

(Izvirno.)

DUNAJ 27. Nova uradniška predloga, ki jo predloži vlada parlamentu, je dobila včeraj cesarjevo predsankcijo. Nova predloga je kombinacija časovnega avanzmaja z zvišanjem aktivitetnih dokladov.

V treh specialnih zakonih predloži vlada parlamentu službeno pragmatiko sodnikov, srednješolskih profesorjev in ostalih državnih uradnikov.

Poudarja se, da določa vladna predloga, ki se najbrž predloži parlamentu že jutri ali prihodnje dni, 23 milijonov za te preuredbe.

Machar oproščen.

(Izvirno.)

PRAGA 27. — Danes se je vršila pred tukajšnjim porotnim sodiščem razprava o procesu proti znanemu češkemu pesniku Macharju na tožbo urednika „Narodnih Listov“ Zdarškega, ker je Machar v svojem feljtonu v „Času“, naslovljenem „Mrtve duše“ očital urednikom „Narodnih Listov“ — kupljivost.

Prisik publike k obravnavi je bil naravnost velikanski in predsednik je moral opetovano energično pozivljati k miru, ker je tokom razprave večkrat prišlo do demonstracij za obtoženca Macharja.

Obtoženca Macharja je zastopal znani praški odvetnik dr. Bouček, ki je predložil sodišču dokaz resnice, ki ga je sodišče tudi sprejelo.

Dr. Bouček je v svojem obrambnem govoru poudarjal, da so „Narodni Listi“ priobčili dne 8. novembra 1907. leta oster napad na mladočeške poslance, da izdajajo svoj politični program, in so jim očitali sploh politiko izdajstva, načel, ki sta jih vzpostavila Gregor in Sladkovsky. Zlasti so „Narodni Listi“ očitali tedaj dr. Kramarju, da uganja katastrofalno politiko in napadali so ga prav posebno, zaradi njegove takozvane „pozitivne“ politike in poleg tega tudi še celo osebo. Poleg dr. Kramarja so „Narodni Listi“ prav tako napadali tudi druge mladočeške poslance, kakor n. p. Škardo, Tobolko in Prašina.

Novembra in decembra meseca l. 1907 so torej „Narodni Listi“ tako ostro pisali proti posl. dr. Kramarju in njegovim pristavcem, z dnem 7. januarja 1910, ko je medtem že kupil dr. Kramar „Narodne Liste“ se pa že začel javno slavošpevi in hvalospevi na posl. dr. Kramarja.

Dr. Bouček je poudarjal, da so omenjene sramotilne članke pisali isti uredniki, ki so pisali tudi poznejše slavošpeve. Predložil je tudi celo vrsto mnenj angleških žurnalistov, sotrudnikov priznanih angleških listov, ki smatrajo, da je tako ravnanje proti časnikiški časti.

Zastopnik obtožbe je protestiral proti temu, da se stvar zavlakuje na politično polje. Poudarjal je, da je stvar popolnoma osebnega značaja in da jo je smatrati za navadno žaljenje časti.

Sodišče je stavilo porotnikom dve vprašanji:

1. Ali je obtoženi Machar kriv pregreška razžaljenja časti v smislu § 492 kaz. zak. in

2. ali se mu je posrečil dokaz resnice?

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. — Pisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil H. V.

Z začudenjem je poslušala Vojakinja svojega sinu. „Čujem sicer ljubečega sina, toda pogrešam kralja, kralja, ki mu prva skrb mora biti ta, da si utrdi svoj prestol proti notranjim in zunanjim nasokom...“

„Moj prestol stoji trdno,“ ji je prekinil Tomašević ponosno govor, „moj narod sam je zasadi njegove korenine v svoja srca!“

„Ko se ziblje barka po tihem morskem plavju, kdo bi tedaj rekel, da jo morda že čez eno uro vniči vihar?“ je zavrnila Vojakinja. „Ne, ne, sin! Ne zaupaj navidezni miru, ta je čisto goljufiv. Ozri se na okolo, nad kakim brezdnom se ziblje bosanski prestol. Turek, ki je uničil vse prestole na okoli, čaka samo prve prilike, da usuzni tudi Bosno. Skrbi, da vkrotiš njega pred vsem! Veš, on se srda nad teboj, ker si hotel doto svoje žene braniti proti njemu; seveda, lahko bi si jo bil rešil; če bi bil bolj verjel Turku, nego Madjaru, tam v Vi-

Porotniki so po daljšem posvetovanju zanimali obe vprašanji, soglasno z 12 glasovi, vsled česar je sodišče izreklo oprostilno razsodbo.

Občinstvo je sprejelo oprostilno razsodbo z demonstrativnim ploskanjem in brniti dr. Bouček je pred vsem sodiščem poljubil svojega branjenca. Ovacije Macharju so nadaljevale tudi na ulici.

Proti češkemu priseljevanju.

(Izvirno.)

LINZ 27. Nemško časopisje se zelo razburja nad dejstvom, da na Zgornjem Avstrijskem vedno bolj kupujejo češke hranilnice in tudi privatniki kmetstva posestva. Povdarjajo, da je v zadnjem času na tak način prešlo v češke roke nad 130 kmetijskih posestev in da se poleg tega tudi naseljuje na Zgornjem Avstrijskem tudi v mestih vedno več čeških trgovcev in obrtnikov. Nemško časopisje vidi s tem dejstvom ogrožen nemški značaj dežele in pozivlja k skupnemu odporu.

Zadružni polom v Bukovini.

(Izvirno.)

ČRNOVICE 27. Predsednik črnoviške „Bukovinske deželne banke“, ki je zelo angažirana pri pretečem polomu v bukovinskih, rumunskih rafajznovkah, državni poslanec Lupul, je odložil predsedniško mesto in tudi državno-zborski mandat. Kakor je znano, stoji bukovinske rumunske rafajznovke pred konkurzom.

Ogrsko-hrvatski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 27. Zbornica je v nadaljevanju proračunske debate vsprejela proračun ministerstva za notranje stvari v podlago specialne debate.

Imenovanje novih kardinalov.

RIM 27. Papež je imel danes dopolnjen tajen konzistorij, na katerem je imenoval nove kardinale, katerih imena so že znana. Ceremonija se je vršila v konzistorijalnih dvorani v navzočnosti vseh kardinalov, ki se nahajajo sedaj v Rimu. Papež je imel latinski nagovor, na koncu je navedel imena novih kardinalov. Nato je tajnik konzistorijalne kongregacije prečital listo novih škofov imenovanih po brevih. Nato se je papež vrnil v svoje sobane. Trinajst od 18 novih kardinalov je dospelo v Rim, da bodo na javnem konzistoriju dne 30. prešli kardinalski klockuk. Ostalih pet kardinalov dobi birete po posebnih odposlancih, ki so že danes odpotovali v različne določene kraje.

170.000 K zapustil svojemu rodnemu mestu.

GORICA 27. (Izvirno). Tu je umrl zasebnik Grünsteidl, ki je zapustil vse svoje premoženje, ki znaša nad 170.000 K, svojemu rodnemu mestu Baden pri Dunaju.

Demonstracije na dunajski kliniki.

DUNAJ 27. (Izvirno). Na očesni kliniki so proti profesorju dr. Dimmerju priredili dijaki danes burne demonstracije, zaradi prevelike strogosti profesorja dr. Dimmerja pri rigorozih.

Nameravan vlom v praško mestno blagajno.

PRAGA 27. (Izvirno). Nocoj ob 8. uri je stražnik pri velikih vratih ob vhodu v mestno blagajno v praški mestni hiši nalezl na popolnoma neznanega človeka. Ko je neznanec zagledal stražnika, je potegnil

šegradu so te pitali z obljubami, med tem ko je Turek stal pred vratmi Smedereva —

„Ne spominjaj me tega, mači!“ je rekel Tomašević temnega lica, „te računi obračunava, če Bog da, s sultanom; tam v Srbiji je bil drugoveren narod proti meni, tukaj pa je drugače, in vojvščaki Bosne se ne strašijo turških jataganov!“

„Tako visoko torej meriš,“ se je čudila Vojakinja, „in si hočeš sam z lastno roko shromiti ramo s tem, da se postaviš proti kraljevski vdovi, kateri je radi spoštovanja do mrtvega kralja naklonjeno srce tvojege naroda; če se že ne tui oziram na to, da je oče te vdove Štefan Kosarić, močni gospod Hercegovine, ki bi ponižanje svoje hčere gotovo ne pustil brez maščevanja.“

„Kaj? mati?“ je strmel Tomašević, „ti sama bi si se odrekla maščevanja nad svojo tekmovalko?“

„Z maščevanjem naj se peča oni, ki živi v nizkosti,“ je odgovorila Vojakinja, „temu je dano na svobodo in lastno voljo, da se po poljubnosti pase v razkošju, ali pa da popušča vajeti svojemu sovražstvu. Kdor pa je enkrat po stopnicah prestola stopil na osejo posvetnega božanstva, kdor se je, obžarjen od bleska krone, postavil na

iz žepa revolver in hotel streljati na stražnika. Stražnik pa ga je prehitel in ustrelil prej, toda ni zadel neznanca. Kakor hitro je počil strel, je neznanec pobegnil in stražnik ga ni mogel dohiteti. Dasiravno so tekoj zaprli vse izhode, je neznanec le všel zasledovalcem.

Mestna blagajna je danes sprejela večje svote, znašajoče več stotisoč kron, in sumi se, da neznanec, ki je vsekako nameraval vlomiti v blagajno in se polastiti teh svot, pripada neki internacionalni vlomilski družbi.

Voditelj socijalne demokracije se zastrupil.

PARIZ 27. (Izvirno). Bivši voditelj francoskih socialnih demokratov Lafargue (Pavel Lafargue?) je zastrupil s ciankalijem sebe in svojo ženo, hčer ustanovitelja socijalne demokracije Marxa. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da ga je gnala v smrt njegova bolezen — bil je paraličen — in da sta s soprogo že pred daljšim časom sklenila skupno umreti in da sta določila kot dan smrti dan 26. novembra.

Lafargue je bil najvnetejši propagator čistega socializma na Francoskem.

Bolgarska hoče mobilizirati.

SOFIJA 27. Vest o blokadi Dardanel je vzbudila v bolgarskih političnih krogih skrajno iznenadenje. Boje se nemirov po vsej evropski Turčiji. Zato je sklenila bolgarska vlada, da se v slučaju, ako Italija res izvede svoj napad in blokira Dardanele, mobilizira vsa bolgarska vojska.

Francosko-nemški spor končno rešen.

BEROLIN 27. Nemška vlada je odpočila svojo križarko „Berlin“ iz Agadirja, in je s tem francosko-nemški spor zaradi Maroka definitivno rešen tudi na zunaj.

300 oseb zastrupljenih.

LONDON 27. (Izvirno). Iz Meltourna v Avstraliji se poroča, da se je z ribjimi konservami zastrupilo 300 oseb, med njimi največ otrok. Od zastrupljenjav je umrlo 6 otrok, 20 pa se jih nahaja v smrtni nevarnosti.

Proti modernizmu.

STUTTGART 27. (Izvirno). Škof Keppler je prepovedal dušebrižništvo profesorjem-duhovnikom na stuttgartski univerzi, ki niso hoteli položiti antimodernistiške prisege.

Italijansko-turška vojna

Italijansko poročilo o bojih pri Tripolisu.

RIM 27. „Ag. Stefani“ poroča iz Tripolisa ob 26. t. m. Danes zjutraj so naše čete pričele splošno prodirati proti južnozračni fronti in sicer povsod uspešno. Sovražnik se je umaknil iz svojih utrjenih položajev. Faktični cilj te akcije je bila proga, ki je segala s pozicije na vzroku baterij Hamide in Henni do malega forta Mesri. Boj, ki je bil vroč in je trajal ves dan, je nehal s siljano zmago, ki utegne biti odločilna za vso vojno. Naše čete so pričele prodirati na naši desni črti ob 6. uri zjutraj in sicer 6. brigada in dve gorski bateriji. Dva eskadrona sta tvorila najskrajnejše krilo naših čet. Ob 7. uri je pričela sovražno topništvo streljati na naše čete. Ob 8. uri so naše čete zasedle hiralnico, kmalo potem je pričel sovražnik streljati na naše čete z malega forta Mesri, a v tamkajšnji okolici utrjena sovražna pehota je pričela streljati na 6. brigado.

čelo naroda, ta ni več gospodar svojih strasti, hrepenenja njegovega srca niso več njegova last, marveč last njegovega naroda, in mora sovražiti, kjer ljubi, in ljubiti, kjer sovraži. Vse, svoje sovražstvo in maščevanje, svojo ljubezen in blaženost, mora žrtvovati besedi in zavesti: jaz sem kralj!“

„In tebe je kralj Štefan žrtvoval Kosarevni, katere duh ne doseza ni jedne tvoje misli v njeni zvišenosti!“ je Tomašević začudeno sklenil roki nad prsi. „In tudi to se ima odpustiti, draga mati? To ni, ni možno!“

„In vendar se mora zgoditi tako,“ je pripomnila Vojakinja, „svoje sovražstvo žrtvuješ tebi in tvoji slavi, moj sin! In veruj mi, da je bilo danes zadnjikrat, ko je moje oko neprevidno izdalo moje notranje sovražstvo moji tekmovalki. Da, z ljubeznimi polnim spoštovanjem se bom vedla napram nji, napram kraljevski vdovi.“

„To da bi storila, mati?“

„Mari meni, da mi bo težko?“ se je nasmehnila Vojakinja. „Živela bom v spominih, in tedaj mi bo lahko prihajal nasmeh na lica in gorečnost v oko tudi v njeni navzočnosti. Spominjala se bom,“ je začela, kakor bi pripovedovala minole sanje, „davnih let, ko je kralj Štefan klečal pred mojimi nogami, obljubujoč mi večno ljubezen,

RIM 27. „Ag. Stefani“ poroča iz Tripolisa: Vrhni poveljni general Caneva se je udeležil današnjega boja. Vse službovanje posluje izvrstno. Govori se, da je bilo vjetih mnogo Turkov.

RIM 27. „Ag. Stefani“. Listi poročajo posamičnosti o včerajšnjem boju pri Tripolisu in povdarjajo, da je bil bojni načrt v vseh podrobnostih izveden z vso točnostjo ter hvalijo hrabrost vojakov. Operacije je vodil general Caneva sam. Pred vasjo Henni je bil boj srdit. To postojanko so Turki in Arabci branili z veliko energijo. Mnogi Arabci, ki niso mogli radi prevelike bližine rabiti pušk, so skušali zadeti bersaljere z bodalom v hrbet. Bersaljeri so se branili z bajoneti. S pomočjo 35. pešpolka so se polastili vasi Henni in so popolnoma pregnali sovražnika, ki je v neredu pobegnil. Naše izgube so bile razmeroma male. Zaporedoma prihajajo v mesto transporti Rdečega križa in prinašajo mnogo ranjenih Arabcev in Turkov, ki so dobili rane v boju z bajoneti. Arabci niso mogli vzeti seboj svojih mrličev, te pokopljejo naši vojaki.

„Messaggero“ poroča, da so naše naše čete v hišah, ki se nahajajo v oazi, 500 sovražnikov mrtvih ali ranjenih. V Henniju so našli 62 sovražnih trupel. Zopet druga trupla so našli pod vasjo Jakah. Naše čete so vjele 300 Turkov in Arabcev, med temi tudi nekoliko turških častnikov.

Vest o tem vspehu je napravila v Tripolisu velikanski utis. Javno mnenje pri Arabcih nam postaja vedno ugodnejše.

Italija ne bo blokirala Dardanel.

PETROGRAD 27. (Uradno). Italijanska vlada je obvestila rusko vlado, da ne namerava dejansko blokirati Dardanel.

Predstoječa flotna akcija.

CARIGRAD 27. „Ikdan“ poroča, da je angleški poslanik sir G. A. Lowther izjavil ministerstvu za unanje stvari, da blokada Dardanel zadeva angleško trgovino in da spravi ista signatarne vlasti londonske pogodbe iz leta 1871 v težak položaj.

CARIGRAD 27. „Ikdan“ zatrjuje, da je porta naložila turškim poslanikom v inozemstvu, naj naznanijo vlastim, da porta v slučaju, če italijanska flota napade Dardanele, zapre morskorožino z minami. Porta je izjavila, da odklanja vsako odgovornost. Kakor poročajo, je ruska paroplovna družba prosila tukajšnjega ruskega poslanika za navodila, če zamore nadaljevati paroplovbo skozi Dardanele. Poslanik je odgovoril, da se zamore promet nadaljevati, kakor doslej.

Oskrbovanje italijanske vojne v Tripolisu.

RIM 25. „Gazzetta del Popolo“ je objavila iz Tripolisa neke podatke o oskrbovanju italijanske vojske v tamošnjem mestu. Sedaj se nahaja v Tripolisu 36.000 vojakov, ki pojedjo na dan 360 metričnih centov kruha, 125 centov mesa, 53 centov testenine in izpljejo 70 hektolitrov vina in skoraj dvakrat toliko kave. Na čelu 900 vojakov za oskrbovanje stoji polkovnik in več višjih častnikov.

„Vita“ priobčuje v dopisu iz Tripolisa, da dobiva vsak vojak v Tripolisu na dan 375 gramov mesa, 600 moke, 150 testenine, 20 koncentrirane zabele, 40 sladkorja, 30 kave in četrt litra vina. Drva za kuhanje se jemlje z velikega skladišča v valjem dvorcu, ki so ga ostavili Turki, a deloma dovajajo drva vsak teden parniki iz Italije. Za vsak slučaj je v Tripolisu vedno pripravljenih

večno zvestobo. To so bili blaženi časi. Na moj migljaj so bili pokorni kralj in njegovi velikaši, z enim edinim nasmehom sem zamogla privzoriti veselje vsega dvora, in radi enega edinega mojega nasmeha so se slavni junaki borili do smrti. Ah! To so bili dnevi veselja in razkošnosti, ko se je kralj Štefan veselil drobtin moje naklonjenosti; kajti jaz — ga nisem ljubila! In ko bi ne bil kralj, bi ne bil dobil niti teh drobtin. Toda vse mine. Tudi njegova ljubezen se je ohladila; morda po moji krivdi, ker ji nisem privoščala dovoljne toplote. Naklonil je svoje uho svetu svojih prijateljev in čez malo časa je pozdravljala Bosna krasno Kosarevno kakor svojo kraljico. Moja slava je bila končana; od dvora sem bila izključena, kajti Kosarevna ni hotela živeti pod isto streho z nekdanjo ljubico svojega moža; na oddaljenem gradu, v samotni, sem imela dovolj časa za objokovanje prestopkov svoje mladosti. Toda, nesrečna? Ne, to nisem bila. Saj sem vedela, da tebe vsaj kralj ni nehal ljubiti; da, proglasil te je za rodnega sina, izklesil ti je pot do Bosanskega prestola, dočim si prestol Srbije, ki si ga dobil od svoje žene v doto, takorekoč čez noč izgubil. Da-si je mene zavrgel, moram vendar priznati, da je bil tvoj oče, kralj Štefan, plemenit mož.“ (Pride še).

500 do 600 volov, razum tega se je neka trdka v Milanu obvezala, da bo imela vedno pripravljene 1000 volov. Posebni oddelki so določeni za obleko vojske, za prevažanje in prenašanje živil, za službo vojne blagajne itd.

Mednarodna akcija proti Italiji.

DUNAJ 27. (Izvirno) „Wiener Allgemeine Zeitung“, oficijozno glasilo našega zunanjega ministrstva, piše danes zvečer, da Avstrija odobrava rusko akcijo proti blokadi Dardanel po italijanski vojni mornarici in pravi, da se tej akciji pridružite tudi Anglija in Francoska.

List poudarja, da tu ne gre za politično, temveč za čisto gospodarsko akcijo, ki gre za to, da se štiti važna cesta za svetovni trgovinski promet, in upa, da se doseže sporazumno postopanje vseh evropskih veslesil, kar bi imelo tudi blažilne posledice v drugih vprašanih, in da ni izključeno, da se stem pripravi položaj, ki bi izboljšal tudi razmerje med Italijo in Turčijo.

Kakor se čuje, utemeljuje ruska vlada svojo akcijo z določbami londonskih dogovorov iz leta 1870, ki zagotavljajo nedotakljivost Dardanel po vojni akcijah. (Ta določba se je sklenila med drugimi na izrecno, v posebno energičnem tonu izrečeno zahtevo Italije. — Opomba uredništva), in tudi s sklepi haaške konference iz leta 1907, ki določajo, da blokada pristanišč v po vojni angažiranih državah ne sme motiti prometa v nevtralnih pristaniščih.

To pa se je zgodilo z blokiranjem Dardanel po italijanski vojni mornarici. Prizadeta so tu posebno ruska pristanišča v Črnem morju, katerim je edini izhod v svetovno morje skozi Dardanele.

Varstvo javnega zdravja.

Interpelacija posl. Matka Mandića in tovarišev na ministra za notranje stvari.

V okrožju krajne občine Koper — politični okraj Koper — v Istri je vladala, kakor obče znano, tekem minolega leta kolera in to posebno v vasi Pobeji.

C. k. okrajno glavarstvo je po nalogu c. k. namestništva v Trstu izdalo potrebne napotke na podrejene občinske oblasti, kako se ima občinsko ravnanje, v prvi vrsti, kar se tiče čistočest, potov, dvorišč, hiš in vseh javnih lokalov.

Kolikor je znano nam, so se vse občinske oblasti tega okraja več ali manje odzvale pozivu c. k. okrajnega glavarstva glede dotičnega navodila, oziroma naloga.

Izjemo v tem je napravilo le občinsko glavarstvo v Kopru. To je namreč dopuščalo, da se je za časa najhujše vročine mesecev junija, julija, avgusta itd. raznašalo in natrošalo vozove gnoj za gnojenje vinogradov in polja ob sami erarni cesti, ki vodi iz Kopra proti selu Vanganel v občini Marezige.

Županstvo te občine se je opetovano pritožilo, ustmeno in pismeno, na c. k. okrajnem glavarstvu v Kopru, zahtevajoč, da se ob cesti nahajajoči se gnoj odstrani, ker je nevaren zdravju, posebno v času trajanja omenjene kužne bolezni v oni občini.

Županstvo Marezige je tudi požurilo rešitev svojih pritožb, ali vse je bilo zastoj. C. k. orožništvo je dobilo sicer nalog, da da odstraniti rečeni gnoj, ali uprava občine Koper je ostala gluha za nalog c. k. orožništva. Vozovi gnoj leže tudi nadalje ob cesti pri samem kolodvoru v Kopru tik državne ceste in občinskega pokopališča.

Videč, da so ostali brezuspešni v tem obziru vsi privatni in uradni koraki toliko županstva občine Marezige kolikor oni c. k. orožništva v Kopru, je spravilo občinstvo to za občino Koper sramotno vprašanje v javnost in to potom v Trstu izhajajočega slovenskega dnevnika „Edinost“, št. 228 od dne 17. avgusta 1911, kakor je razvidno iz sledečega dopisa:

„Kolera na javni cesti. Iz Marezige: C. k. okrajno glavarstvo v Kopru in c. k. namestništvo v Trstu izdajata zelo stroge odredbe v obrambo proti prenosu azijske kolere. N. pr. je bilo razglašeno: „V svrhu, da se pobiljša splošno zdravstveno stanje in suaznost, naj se vse odstrani, kar bi povzročilo kuženje zraka, kar bi moglo onesnažiti tla in vodo in vse ono, kar sploh nasprotuje zdravstvenim načelom glede stanovalj, dvorišč, gnojišč, javnih ulic, cest in trgov.“

Ker se je pojavila ta strašna epidemija tudi v koperskem sodnem okraju in v okrožju c. k. okrajnega glavarstva v Kopru — v Lazaretu (katerega je, kakor se sliši, zdravstvena komisija že zaprla), torej v koperski občini sami, katera meji s tukajšnjo občino, je torej nevarnost prenosa pred vratmi.

Slavnemu c. k. okrajnemu glavarstvu v Kopru se pa v tej krizi zdravstvenega stanja ne zdi potrebno, da bi dalo odstraniti z javne ceste Koper-Vangamel gnoj, katerega kupi se nahajajo približno 300 metrov na dolgo, eden pri drugem, in to pri sami železniški postaji v Kopru, tik državne ceste in pokopališča. Ta gnoj, ki ovira tudi promet, pri sedanjih hudih vročinah tako smrdi, da ljudje iz naše in dekanske občine, ki hodijo vsaki dan trumoma mimo, kar sapo zapira in vsakdo si mora nehoti zamašiti usta in nos.

Ker smo prepričani in vemo, da je tu-

kajšnje županstvo na našo večkratno pritožbo napravilo svojo dolžnost, ter je že večkrat pisalo in tudi osebno požurilo to rešitev, vprašamo slavno c. k. okrajno glavarstvo v Kopru: Ali veljajo zdravstvene odredbe c. k. namestništva in okrajnega glavarstva samo za zunanje občine, ali tudi za kopersko občino? — Ali vživa morda ta zadnja v tem obziru nekake privilegije?!

Ker je pa to stanje v popolnem nasprotju z § 4 drž. zakona z dne 10. junija 1875, št. 12, in je tudi kaznjivo po kazenskem zakonu; zahtevamo, da se to gnojišče odstrani enkrat za vselej, ker zabranjuje ob enem s kuženjem zraka tudi vozni in osebni promet.“

Ker pa se vzlic tolikim pritožbam in prošnjam do danes še ni omenjeno cesto očistilo od gnoj in smradu, kar je jako nevarno za zdravje mnogoštevilnega, tam mimo hodečega občinstva, stavljajo podpisani na njegovo prevzvišenost, gospoda ministra za notranje stvari sledeče vprašanje:

Hoče-li Vaša prevzvišenost dati potom podrejenih oblasti v Primorju najstrožji nalog, da mora županstvo v Kopru cesto, vodečo iz Kopra proti Vanganelu, držati čisto od vsakega gnoj, smetja in smradu, kakor to zahtevajo zdravstveni predpisi, in da se za bodoče odstrani vsaki povod, ali vsako kal bilo katerikoli kužni bolezni?

Mestni svet tržaški.

Župan je otvoril sejo ob 7.45 zvečer. Pred prehodom na dnevni red se je oglašil za besedo svet. dr. Rascovich ter je izjavil, da je čital v „Lavoratoru“, da mu je v zadnji seji dr. Puecher na njegov mejklic, da so socijalisti in Slovenci zvezani, zaklical, da je analfabet in da je on (Rascovich) na to molčal. Temu nasproti ugotovlja, da je on dr. Puecherju na analfabeta odgovoril „mascalzone“. — Dr. Puecher je odgovoril, da je oni, ki trdi o zvezi med Slovenci in socijalisti, ignorant in to je hotel on označiti s svojim mejklicem: analfabet. Klica „mascalzone“ od strani dr. Rascovicha on ni čul, ker bi gotovo ne bil molčal. — Svet. dr. Rascovich je hotel še odgovoriti, a mu župan ni dal besede.

Prešlo se je na to na dnevni red, nadaljevanje podrobne razprave proračuna. Nadaljevala je postavka: o šolstvu. — Svet. dr. Pincherle protestira, da je vlada stavila v proračun za leto 1912, ne da bi bila vprašala občino, znesek 40.000 K za poddržavljenj ene občinske realke. Občina da ne sme dati srednjega šolstva iz rok. — Župan je odgovoril, da njemu ni ničesar znano v tem oziru in da občina še ni bila vprašana, torej tudi ne more vedeti, kaj je z ono postavko v državnem proračunu za l. 1912. — Svet. dr. Wilfan pravi, da če vlada vzdržava italijanske srednje šole v Tridentu, Kopru in Puli in iz teh šol prihajajo dobri Italijani, bi se tudi v Trstu ne bilo bati, da bi trpel narodni čut učenecv, pač pa bi s tem močno razbremenjen mestni proračun ter bi se moglo posvetiti več pažnje razvoju ljudskega šolstva. Predlaga zato, da se finančnemu odseku naroči, naj stopi z vlado v pogajanja glede poddržavljenja srednjih šol. — Svet. dr. Pincherle odgovarja, da če bi vladi res bilo ležeče na razvoju italijanskega srednjega šolstva, bi mogla samostojno napraviti v Trstu eno realko in eno gimnazijo, s katero bi tudi bilo pomagano občini, kar bi bile razbremenjene obstoječe šole.

Kake pa so te državne srednje šole, dokazuje to, da je vlada imenovala za realno gimnazijo v Puli profesorja italijanščine, ki ne razume italijanski. — Svet. dr. Wilfan pravi, da je tudi on čital v listih, da je bil za italijansko gimnazijo v Puli imenovan za profesorja italijanščine Nemec, ki ne pozna italijanščine. Ob enem pa je čul, da je deželni šolski svet že vkrnil potrebno, da se popravi to pogreško centralne vlade. Sicer je pa govornik mnenja, da četudi bi na takih srednjih šolah poučeval kak profesor, ki ne razume dobro italijanski, bi iz teh šol sicer prišli dijaki, ki bi morda ne poznali dobro gramatike. (Smeh), ki bi pa radi tega ne bili nič slabi Italijani. — Svet. dr. Puecher izjavlja, da je njegova stranka v prvi vrsti za razvoj ljudskega šolstva, ker so srednje šole v teoriji sicer odprte tudi širšim slojem, a služijo v praksi vendarle imovitejšemu srednjemu stanu. Govornik povdarja, da prihajajo tudi iz italijanskih državnih šol dijaki z močno razvitim italijanskim narodnim čutom in celo iredentisti. Ako bi pa državi bilo na tem, da povspešuje razvoj italijanskega srednjega šolstva, mogla bi to storiti s tem, da osnuje kakor pravi svet. dr. Pincherle, eno samostojno italijansko gimnazijo in realko.

Svet. dr. Pincherle priznava, da prihajajo tudi iz državnih šol dijaki z razvitim narodnim čutom, ker tu deluje tudi družina, okolica itd. Ravno zato pa naj vlada osnuje brez ozira na občino samostojne italijanske srednje šole.

Svet. dr. Slavik ne more razumeti, zakaj ne bi občina stopila z vlado v pogajanja, ker bi vendar vspeh teh pogajanj moral biti tak, da bi bila občina s tem razbremenjena. Če zahtevate od vlade italijansko univerzo, zakaj se tako bojite zahtevati srednjih šol.

Svet. dr. Pincherle pravi, da se vlada ne bo bala, da bi Italijani, ki prihajajo iz italijanskih državnih šol, bi se tudi v Trstu ne bilo bati, da bi trpel narodni čut učenecv, pač pa bi s tem močno razbremenjen mestni proračun ter bi se moglo posvetiti več pažnje razvoju ljudskega šolstva. Predlaga zato, da se finančnemu odseku naroči, naj stopi z vlado v pogajanja glede poddržavljenja srednjih šol. — Svet. dr. Pincherle odgovarja, da če bi vladi res bilo ležeče na razvoju italijanskega srednjega šolstva, bi mogla samostojno napraviti v Trstu eno realko in eno gimnazijo, s katero bi tudi bilo pomagano občini, kar bi bile razbremenjene obstoječe šole.

Kake pa so te državne srednje šole, dokazuje to, da je vlada imenovala za realno gimnazijo v Puli profesorja italijanščine, ki ne razume italijanski. — Svet. dr. Wilfan pravi, da je tudi on čital v listih, da je bil za italijansko gimnazijo v Puli imenovan za profesorja italijanščine Nemec, ki ne pozna italijanščine. Ob enem pa je čul, da je deželni šolski svet že vkrnil potrebno, da se popravi to pogreško centralne vlade. Sicer je pa govornik mnenja, da četudi bi na takih srednjih šolah poučeval kak profesor, ki ne razume dobro italijanski, bi iz teh šol sicer prišli dijaki, ki bi morda ne poznali dobro gramatike. (Smeh), ki bi pa radi tega ne bili nič slabi Italijani. — Svet. dr. Puecher izjavlja, da je njegova stranka v prvi vrsti za razvoj ljudskega šolstva, ker so srednje šole v teoriji sicer odprte tudi širšim slojem, a služijo v praksi vendarle imovitejšemu srednjemu stanu. Govornik povdarja, da prihajajo tudi iz italijanskih državnih šol dijaki z močno razvitim italijanskim narodnim čutom in celo iredentisti. Ako bi pa državi bilo na tem, da povspešuje razvoj italijanskega srednjega šolstva, mogla bi to storiti s tem, da osnuje kakor pravi svet. dr. Pincherle, eno samostojno italijansko gimnazijo in realko.

Svet. dr. Pincherle priznava, da prihajajo tudi iz državnih šol dijaki z razvitim narodnim čutom, ker tu deluje tudi družina, okolica itd. Ravno zato pa naj vlada osnuje brez ozira na občino samostojne italijanske srednje šole.

Svet. dr. Mrach: Timeo Danaos et dona ferentes. (Bojim se Dunajcev, tudi takrat, ko prinašajo darov.) Govornik bo zato glasoval proti predlogu dr. Wilfana, ki je bil seveda odklonjen.

Svet. Fiamin obžaluje, da je dr. Wilfan v zadnji seji obdožil učitelje italijanski šol, da delajo v šoli politiko.

Svet. dr. Wilfan je odvrnil, da on nikakor ni hotel reči, da bi vsi italijanski učitelji delali politiko v šoli, ker pa obiskuje italijanske mestne šole tudi mnogo slovenskih otrok, katere imajo učitelji nalogo poitalijančiti, s tem učitelji niso drugega nego vojski italijanizatorične armade pod vodstvom našega asesorja. (Smeh).

Svet. Adami pravi, da res obiskujejo italijanske občinske šole poleg Italijanov tudi Slovenci in Nemci, a v šoli se ne vrši nikako raznarodovalno delo. Zahteva od dr. Wilfana navedbo dejstev.

Svet. Miklavc povdarja, da je že minolo leto dokazovalo šolsko mizerijo pri Sv. Mar. Magdaleni, od kjer morajo otroci hoditi tudi uro daleč v šolo. Bil je vsprejet njegov tozadevni po svet. Brocchiju podpisani predlog, da se šolski komisiji naroči, da študira vprašanje šole pri sv. Mariji Magdaleni. Vprašuje, kaj je šolska komisija dosedaj storila?

(Svet. dr. Pincherle: Vprašajte dr. Wilfana!) Morda se je sklepalo kaj, ko je bil on odsoten. Govornik dokazuje, da je tam 500 šoloobveznih otrok in povdarja, da bodo gotovo tudi člani večine priznali potrebo osnutja te nove šole. Ne gre tu morda za kako elegantno šolo z velikim troškom, temveč le za priprosto šolo, ki bo odgovarjala higijeničnim zahtevam in potrebam naših otročičev. (Dr. Puecher: Stavite predlog!) Na tozadevno županovo vprašanje je govornik izjavil, da stavi tozadevni predlog, ko pride na vrsto izredni proračun.

Svet. dr. Wilfan odgovarja na zahtevo svet. Adami, naj navede dejstva, da je najboljši dokaz za raznarodovalno delo v italijanskih ljudskih šolah to, da se v istih poitalijančijo tudi otroci takih starišev, ki skoro ne znajo drugo italijansko, ko „bona šera“ in „bon žurno“.

Svet. dr. Brocchi odgovarja svetov. Miklavcu in dr. Wilfanu ter pravi, da vsakokrat, ko sliši govoriti dr. Wilfana, se čudi da govori italijanščino s tako korektnostjo in eleganco. To, da je dr. Wilfan tako eleganten italijanski govornik, dokazuje, da je čutil potrebo študirati italijansko literaturo in vsakdo, ki živi v Trstu, mora poznati italijanščino. Govornik pa ni še nikdar čutil potrebe študirati slovensko literaturo. Dokazuje, da slovenščina ni razvita, da so pred nekaj leti še celo v Ljubljani odklanjali slovenske vloge. Sklicuje se tudi na Štajersko in Koroško. Glede očitani svet. Miklavca radi šole pri sv. Mariji Magdaleni pravi govornik, da troši občina 1.600.000 kron za ljudsko šolstvo in da od tega odpade na slovenske šole 300.000 K, kar je proporcionalno pravilno razmerje. Vprašanje šole pri sv. M. Magdaleni se študira.

Svet. Miklavc pravi, da je pri sv. Mar. Magdaleni 90 % slovenskih otrok, za katere se zahteva slovensko šolo. Prepričan je, da, ko bi se šlo za šolo v Esperanto-jeziku bi jo že imeli, ali ker gre za slovensko šolo, se zavlačuje od leta do leta.

Svet. dr. Wilfan povdarja, da se šolska komisija bavi le z italijanskimi šolskimi vprašanji, a zanemarija slovenske, katerih potreba je tudi v mestu. Sicer pa radi hitrega razvoja mesta ne bi smela trpeti okolica. Zahteva okolice so že stare, a one za nove italijanske šole v mestu novejšega datuma. Stare dolgove pa treba vedno poprejš plačati. Govornik zahvali svet. Brocchi-ja za poklon, da zna italijanski. Učil se je z veseljem tega lepega jezika in priznanje dr. Brocchi-ja mu je v zadoščenje za trud, ki ga je imel z učenjem tega lepega jezika. Vendar mora ugovarjati dr. Brocchi-ju, da bi bil on že z zrakom v Trstu vsesaval italijanski jezik, res je pa, da je on sicer rojen v Trstu, a da do 13. leta takorekoč niti ni razumel italijanski, ker so doma govorili vedno slovenski in je hodil v nemške šole. Potem je prišel na hrvatski gimnazij v Dubrovnik, kjer mu je italijanščina kot obvezen predmet delala velike težkoče. Mogoče bi še pokazati svet. dr. Brocchiju šolske naloge od takrat. Italijanski se je naučil še le pozneje, ker spoštuje italijansko kulturo in ker ve, da je italijanščina plemeniti in kulturni jezik. S tem pa, da smo se mi naučili italijanski, nimate vi nikake pravice, da bi nam jemali ljubezen do lastnega naroda. Mi smo že mlad narod, pustite, da se ta mlad narod razvije poleg starejšega brata. Če je naša kultura še mlada, je toliko večja vaša dolžnost, da pomagate, da se ta narod z mlado kulturo razvije ob svojem starejšem bratu. Kaj se norčujete z našim siromaštvom, ali je naša krivda, če smo vsled usode in zaslužjenja zaostali? Govornik se obrača proti trditvam svet. Brocchi-ja, da slovenski jezik ni razvit. Povdarja, da je naš jezik tudi jezik Tolstega, Gumplovicza itd. Naš kmet se more zgovoriti toliko s hrvatskim, kolikor z ruskim kmetom. (Ugovori na klopeh večine.) Govornik podkreplje svoje trditve z dokazi ter pozivlja Italijane, naj pustijo naš jezik, ki je evropski jezik in ki ima vse potrebne oblike in bogat besedni sklad, pri miru. Če smo zadovoljni mi s svojim

jezikom, je rekel govornik, bodite še vi. Nimate nikake pravice se norčevati iz naše mizerije. Mi ne zahtevamo drugo, nego svoje pravice, priznanje za svoj jezik, šole v materinerm jeziku. — (Svet. Rascovich je pošiljal Slovence v Ljubljano. Slovenski svetovalci dr. Just Pertot, Martelanc in Josip Pertot udarjajo po pultih in vslikajo: „Ne, mi smo tu doma!“) — Svet. Brocchi odgovarja dr. Wilfanu, da če bi se slovenski narod res ponašal napram italijanskemu kot brat, bi ga tudi drage volje vsprejeli kot takega. A to ni brat, marveč komaj polubrat. Mi nimamo skupne matere, morda očeta, a naša mati je tam daleč.... daleč.... Govornik zaključuje, da je namen Slovencev — pometati Italijane v morje!

Svet. dr. Wilfan predlaga, da se pri vpisovanju šolskih otrok navede tudi materin jezik. Predlog je večina seveda odklonila iz strahu, da bi se ne izkazalo, koliko slovenskih otrok pohaja italijanske šole. Ker je bila pozna ura, — 10.35 — je župan zaključil sejo. Prihodnja seja drevi.

Dnevne vesti.

Sprememba barv ruske zastave. Posebna komisija, sestojeca iz zastopnikov raznih ministrskih resortov ter raznih strokovnjakov, se bavi z vprašanjem, ne bi se li barve ruske zastave — bela, modra in rdeča — zamenile z belo in črno. Ta sprememba da bi bila opravičena toliko z zgodovinskega kolikor heraldičnega stališča. „Novoje Vremja“ pravi, naj se dosedanjih barv ne spremeni, kajti bela, modra in rdeča se nahajajo v raznih zastavah pri vseh slovenskih narodih ter jih je treba zato pridržati.

Socialno-demokratski poslanec Pernerstorfer je, kakor znano, pred kratkim izstopil iz nemškega Schulvereina, ki mu je bil soustanovitelj. V listu Gleichheit je priobčil pismo, ki je bil poslal predsedniku društva dr. Grossu. V tem pismu pravi, da zasleduje „Schulverein“ poleg narodnih tudi politične cilje. Vsled tega — on socialist — ne more pripadati takemu društvu.

Domače vesti.

Korenitost in znanstvena zanesljivost Iškkih psevdoučenjakov. — V ulici Sv. Marije Velike št. 2 v Trstu beremo nad večnimi vrati zanimiv latinski napis iz XV. stoletja. Na vrhu stoji znani rek „Rotat omne fatum“, to je: „Sreča je opotečna“. Na to sledi prava uganka: razne črke iz glagolice, latinice, cirilice, hebrejskega alfabeta in dr.

Spodaj pa bereš, da sta dala brata Ivan Krstnik in Peter, sinova Kristofa Kancelarija, tisto hišo sezidati zase in za zakonske dediče v skupno rabo leta 1564. po ustanovitvi mesta Trsta, ali leta 1435. po Kristovem rojstvu (salutis!).

Laški „historik“ P. Tomasin je pa objavil v svojem dolgovemnem, gostobesednem delu „Reminiscenze storiche di Trieste“ (v II. knjigi, na str. 4.—6.) slabo kopijo tega napisa z nekaterimi pogreški, ki so zelo podobni ponaredbam (nočem pa s tem trditi, da je Tomasin namenoma falzificiral). Vsakdo se lahko prepriča, ako stopi s Tomasinovim prepisom v roki pred omenjena vrata ter primerja črko za črko. — Se smešnejše so pa napake v komentarju, ki ga je „učenjak“ P. T. pridejal kopiji. Tam čvka, da je bil Trst ustanovljen leta 715. pred Kristovim rojstvom!! Zmotil se je samo za bornih 586 (ali okroglo 600) let, nič več! Nadalje se je revež zapletel v nerazrešno nasprotje, trdeč v enem stavku, da je bil Ivan Krstnik Cancellieri-Monticoli rojen leta 1468. ter umrl v Hrušici (seveda „Crusiza“) leta 1505. v 37. letu svojega življenja — v drugem stavku pa, da je dal zgraditi tisto hišo (z bratom vred) že leta 1448, torej dvajset let pred svojim rojstvom!! O drugih pogreških za danes molčim. Kaj, če bi dobil gospod P. T. stolico za zgodovino na bodoči laški univerzi v Tripolisu, ali pa vsaj na italijanskem vseučilišču v Trstu?! Bog mu daj srečo in — pamet!

Idioma gentile. V predčerašnjem milanskem „Corriere della Sera“ sem čital pismo nekega italijanskega junaka, ki širi italijansko kulturo po Afriki okoli Homsa. V pismu govori o Arabcih in jim pravi „Quei cani di arabi“ in dalje: „Cento ottanta di quel cani rimasero sul terreno“. Sinovi revnega zatiranega naroda, ki junaki padajo mrtvi na vroči pesek svoje ogrožene domovine, so torej Italijanom psi!! Zato so pa oni italijanski banditi — junaki. Junaki v besedi in dejanju. D'Annunzio pa prida lahko svojim ravnokar izšlim pesmim o krvi še odo: „La nostra civiltà“.

O početku tržaškega mesta in njega razvoju je predaval minole sobote učitelj g. Engelman v Čitalnici pri Sv. Jakobu. Mnogoštevilno zbrano občinstvo je z zanimanjem sledilo res izbornim izvajanjem g. predavatelja ter mu je koncem predavanja burno izražalo zaslužen priznanje. Predavanje o tem predmetu se bo še nadaljevalo, ker je v soboto g. predavatelj prišel šele do one dobe, ko je Trst prišel pod avstrijsko oblast. Čitalnici pa moramo častitati na lepem vspehu prvega predavanja, ki naj jo vspodbuja k nadaljnjemu delu na tem polju.

Predavanje. V nedeljo ob 10. uri zjutraj je v veliki dvorani predaval g. Ferdo

Plemič. Izbral si je zanimiv tema: francosko revolucijo. O tej revoluciji, njenem bistvu in njenih vzrokih si zgodovinarji še sedaj niso prav na jasnem. G. predavatelj je upošteval najnovejša raziskavanja, spretno in zanimivo opisal in razložil tedanje derutne razmere francoske države, izsesovanje nižjih po višjih, pravno propalost plemstva in duhovščine, obupne finančne razmere in drugo, ki je prispevalo k izbruhu največje svetovne revolucije.

Predavanje je bilo dobro obiskano. Bilo je prisotnih od 150 oseb, dokaz, da naše ljudstvo umeva pomen ljudskih predavanj in da jih bo tudi nadalje posečalo v obilnem številu.

Za mesec december ima odsek doslej na vspeh dveh predavanj in sicer od Frana Ilesiča „O morju v slovenskih pesmih“ in prof. Ivana Merharja „O razvoju slovenskega časopisa“.

Opozorjamo slavno občinstvo že danes na ti predavanji. Dan objavimo pravočasno.

Priznanje našemu gledališču. G. profesor J. Wester iz Ljubljane, ki je prevel na slovensko krasno Vojnovičevo delo „Smrt majke Jugovičev“ in ki je priznan slovenski kritiki, je poslal na režiserja našega gledališča, g. Dragutinovića sledeče priznanje: „Velesenceni gosp. Dragutinovići!

Čestitam Vam na lepem uspehu „Živega mrtveca“! Čital sem o njem v „Edinosti“. Žal, da ga nisem utegnil priti gledat. Čast za Vaš oder, da ga skoro istočasno z dvornim predstavljate! Nazdar! Wester.

Nekaj resnice o sedanji vojni in — „Piccolo“ poročanje. Pišejo nam: Slučajno sem si kupil 16381. številko lista „Il Secolo“, ki izhaja v Milanu. Radoveden sem bil, kaj in kako piše o vojni. Toda že prvi pogled nanj me je prepiral, da piše treznejše in mnogo resnicoljubnejše, nego pa n. pr. naš tržaški Cifut.

V „Piccolo“ danzadnevom same hvale, slavošpevi italijanskemu orožju, italijanski hrabrosti, — kljub vsemu temu, da se Italijani ne morejo ganiti od obrežja! Res potrpežljivo kožo mora imeti njegovo čitateljstvo, če mu sploh kaj veruje.

U „Secolo“ pa je priobčen dobesedno dopis, doposlani po posebnem odposlancu g. Zorju pariškemu listu „Temps“. Poročevalec se nahaja v turškem taborišču in prav pravi milanski list, da je vsaj del resnice tudi v nasprotnem taboru.

V tem dopisu pravi on, da imajo Italijani pri Tripolisu številno premoč, to pa izravnujeta arabska trdna vera v zmago in heroično preziranje smrti.

Dopisnik je mislil, da najde v turškem taborišču nered a uveril se je, da je tam vse v redu, stroga disciplina in zaupanje.

Turški vojak je potrpežljiv, z lahkoto prenaša težave dolgih polov po pesku, iz njegovih ust ni mrmljanja, saj ima zavest, da trpi za državo in vero. Prej so spali na planem, sedaj so v šotorih. Hrana je skromna, a zadostna.

Arabi niso izgubili poguma. Če prav so jih mnogo pobile sovražnikove kroglice, vendar žele vsi priti pred Tripolis. Arabci so Turkom izborna rezerva, ki jo turški poveljnik Nežat ume izborno uporabljati.

Čeprav mi ničesar ne cenzurirajo, vendar mi moja čast prepoveduje pisati kaj o njih moči. Vojaški atašeji bi bili mnogo pridobili, ko bi si bili pred odhodom iz Tripolisa ogledali turški tabor itd.

To so dejstva, katerim „Secolo“ ničesar ne dostavlja. Poročilo je datirano z 12. t. m.

Med Arabci in Turki vlada harmonija, pravi De Zorg. Kaj pa „Piccolo“? To prepuščam čitateljem, ki so imeli v teku vojne ta list le enkrat v rokah.

Tu mrgoli laži kakor bakterij v okuženem zraku; ni čudno potem, če naši sosede sede na ušesih ter ne vidijo, ne slišijo več resnice, ki jim pravi: Pridnim, po napreduju hlepečim pripada bodočnost.

Oni v svoji slepoti ne vidijo tega ter se omamljajo ob spominih minolosti.

Sedanjsosti ne vidijo, za bodočnost ne skrbje.

Zato sme njih glavno glasilo tu pisati še take budalosti, saj nihče ne ve, kaj je čital včeraj ali prejšnjega dne.

Zato pa poročajo le uradne laške izjave in pišejo le novice iz svojega taborišča, Turke pa tako podcenjujejo, kakor so le Rusi pred leti Japonce.

Ugobi narod to! Doma strada, hiti s trebuhom za kruhom v tujino, a doma mu rešujejo socialno vprašanje v vsiklji: „Eviva Tripoli italiana“!

Res komedijanti, a med temi največji naš „Piccolo“! Če se pa najde med njimi list, ki priobčuje semtertja — resnico, ga „Piccolo“ ignorira, in publika tržaškega novega in starega mesta se raduje, ker ima le „vittorie za vsakdenji kruh“. No so vsaj rešeni draginje in njenih posledic. Pika. X.

Posebna slovenščina. Prejeli smo: S kolikimi zmoglostmi v slovenskem jeziku razpolagajo uradniki na „K. k. Bahn-Polizei-Amt in Triest“, je razvidno iz te-le... čudne, posebne slovenščine, kakor jo vsebuje uradni spis odposlan od rečenega urada županstvu v...:

„Iz po koleri okuženega kraja semkaj dospel (do tu je tiskano) N. N. ... leta d tovarna...“

Se 18/XI. (od tu je tiskano) pod zdravniškim nadzorstvom držati.“

Taka je uradna slovenščina c. kr. kolo-dvorskega redarstvenega urada v Trstu! Slična je oni krkavski italijanščini slavne „italijanske“ Pomjansčine. Tako slovenščino moramo pogoltati, ker se po javnih uradih nastavlja ljudje, ki jezikovno niso toliko vsposobljeni, kakor bi trebalo in bi moralo biti.

Čemu se Slovenci zatekajo k italijanskim kazenskim braniteljem? Te dni se je vršila pred tukajšnjo okrajno sodnijo razprava radi žaljenja časti in sicer je neka Slovenka tožila Slovence. Take razprave se vrše dan na dan in tudi ta nima pomena za širšo javnost. Kar pa nas zanima, je to, da se je tožiteljica, ki je članica enega najbolj narodnih in najdelavnejših društev, zatekla k italijanskemu zastopniku. Misli si je, da s tem, da izroči pravdo enemu najboljših italijanskih kazenskih braniteljev, dobi pravdo, a je njen nasprotnik, ki je imel slovenskega branitelja, bil kljub temu oproščen!

Morala, ki sledi iz tega: Slovenci! Ko imate pravde, zatekajte se k slovenskim odvetnikom! To pa še posebno z narodnega stališča, v prilog boju, ki ga bijemo mi Slovenci za uveljavljanje našega jezika na sodnih, izlasti pa v kazenskem procesu.

Ciril-Metodova podružnica na Greti priredi v petek, dne 8. decembra t. l. ob 5. uri popoldne svoj običajni „Miklavžev večer“ v dvorani rojanskega „Konsumnega društva“.

Otroški vrtec podružnice družbe sv. C. in M. v Rojanu priredi dne 26. decembra t. l. ob 5. uri popoldne svojo običajno „Božičnico“ v dvorani goraj omenjenega društva.

Redek slučaj lova. Kakor nam poročajo iz Divače, je dne 25. t. m. tamkajšnji plačilni natak Rudolf Rotačnik na lovu v Barki ustrelil divjega mačka, dolgega 1 m 20 cm.

Izgubljena je bila minolo nedeljo popoldne na cesti od Opčin do Miramarske ceste zlata ženska ura. Pošteni najditelj dobi primerno nagrado. Uro more izročiti v našem uredništvu.

Tržaška mala kronika.

Turški izseljenci v Ameriko. Dva goljufa aretirana. Predvčerajšnjem ob 8. uri zvečer je priplul v Trst Lloydov parnik „Goritia“. Na parniku je bilo 258 pasažirjev, med temi 228 turških podanikov, nekdanjih Tripolitancev, ki so se vkrcali v raznih pristaniščih. V lazaretu so bili zdravniško pregledani in pozneje vsprejeti v izseljeniški dom Austro-Americane, kjer čakajo odhoda v Severno Ameriko.

Kmalu potem, ko je „Goritia“ dobila svoboden vstop, sta bila na mnogostranske ovadbe aretirana 19-letni Peter Hani iz Bejruta, francoski državljani, in 25-letni Ahmed Banab, tudi iz Bejruta. Ta dva sta potovala kakor agenta in sta marsikateremu Turku izvabila več denarja.

Samomor na katinarski cesti. Včeraj okolo 1. ure se je ob katinarski cesti obelil na drevo mož, ki je bil delavsko obkrožen in dozdevne starosti 32 do 34 let. Pri njem so našli pismo, spisano s svinčnikom, v katerem je bilo rečeno: „Draga mati! Ubijem se. Odpusti mi, da Ti provzročim to žalost, ali zakon ni napravljen za vse!“ V samomoru so spoznali Frana Kranjc, 26 let starega oglarja, stanujočega v ulici Štadion št. 19.

Nesrečni tatovi. Neznani tatovi so v soboto s pomočjo ponarejenih ključev odprli vežo hiše št. 8 v ulici S. Lazzaro in poskusili vdreti v trgovino za manufakturno blago Marije Aite. Bržkone pa jih je splašil kak šum in pobrali so šila in kopita, ne da bi opravili ničesar.

Nezgoda. Občeznani vpokojeni profesor šolski svet. Andrej Aichner star 68 let, je bil včeraj povožen od nekega nerodnega kole-sarja. G. profesor je dobil razne poškodbe, ki za srečo niso težke.

Regnikol zaklal Slovence. Sinoči ob 8. in pol uri zvečer je neki pri sv. Jakobu znani regnikol, katerega ime je pa še neznan, v ul. Veltro prerezal z nožem grlo Slovence Antonu Grzelja. Ranjenca, ki je silno krvavel, so prenesli v lekarno Mondini v Istrski ulici, potem pa v mestno bolnišnico, kjer je kmalu na to umrl. Ubijalec je pobegnil in ga niso do pozne ponočne ure še mogli aretirati. Ni še znano, zakaj da je regnikol zaklal Grzelja.

Koledar in vreme. — Danes: Sostan muč. — Jutri: Saturnin muč.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 16° Cels. — Vreme včeraj: lepo, deloma oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno. Lokalne padavine. Hladno Vztočni vetrovi.

Porotno sodišče.

Radi zločina poneverjenja.

Včeraj v jutro je bilo otvorjeno zadnje letošnje zasedanje porotnega sodišča. Vršila se je razprava proti 33-letnemu Josipu Degrassi, doma iz Pule, ki je bil tožen zločina poneverjenja, ker je, glasom obtožnice, od meseca julija do novembra 1910. na škodo zadruga „Unione dei pescatori“ (Zveza ribičev) v Izoli, pri kateri je bil v službi kakor blagajnik in knjigovodja, preneveril svoto K 2751-10.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici. Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.

Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se pri-poroča posebno Slovincem v mestu in okolici, da se pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.

SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE.

POHIŠTVO

SOLIDNO: in: ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dr. a K. Perner-ja

Theresienstadt

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Ustrezam Vaši želji in Vam naznanjam, da je Vaše ŽELEZ-KINA-VINO SERRAVALLO povečalo v mladih ljudeh, malokrvnih in skrofuloznih in pri rekonvalescentih po nalezljivih boleznih v kratkem času tek in ugodno uplivalo na splošno stnje. Z uspehi, doseženimi s tem izdelkom, sem bil zadovoljen.

THERESIENSTADT, 10. 3. 1910.

Dr. K. PERNER.

Odlikovana pekarna in slaščičarna VINKO SKERK - TRST

Trikrat na dan svež kruh. Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bombonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, kroat in vse predmete za peči. Najfinjša moka iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Fina inozemna vina in likeri v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom. Kruh in slaščice se izdeluje igleniškim električnim strojem.

Kupujte „Nar. kolek“!

STRUCHEL & JERITSCH
manufakturna trgovina
Trst, vogal ul. Nuova-S. Caterina
NOV PRIHOD
fuštanja, baržuna, kozuhovine, majli, rokavice, ženskega in moškega blaga. — Odeje prešite in volnene, svila, modret, svila, okraski in drobunarije.

Čistilo za snaženje čevljev

Zastopstva in zaloga:
Eugen Jurčev, Trst, ulica Acquedotto št. 9.
TELEFON 276-IV.

Specialiteta gumijskih predmetov

Irigatorji, klisteriji, suspenzori, obveze, gum. rjuhe, cevi za vino, plin, podložki z ovate

HIGIJENSKI :: PREDMETI

Prodaja in poprava gumijskih — čevljev. —

Federico Steindler, Acquedotto 12.

Nova trgovina

olja, kisa, mila, sode in vseh drugih potrebščin za perice.

Prodaja sveč, žigic itd.

Trst, ul. Sette Fontane 7

blizu zaloge materiala za stavbe.

fil' artigiano

Trst - ul. Arcata št. 9 (vogal ulice Sapone).

Izgotovljene obleke za moške.

Velika izbira močnih hlač, srajc itd. za delavce. — Jopiči z astrahanskimi in kozuhastimi ovratniki od kron 13 do 42.

Prva primorska tvornica za lesne izdelke z vodno silo

tvrdke A. KRIZNIČ :: ob kolodvoru Podmelec

SPREJEMA V IZVRŠITELJ:

vse v stavbeno mizarstvo stroko spadajoče izdelke za HIŠE, VILE, SOLE, BOLNIŠNICE, CERKVE, JAVNA POSLOPIJA itd. kakor: OKNA, VRATA, PODOVE, PORTALE; popolne opreme LJUDSKIH ŠOL, ŠOLSKIE KLOPI po Rettig-ovem patentu itd.

Proračuni in načrti brezplačno. — Zahtevajte vzorce in cene.

Parketna tvornica

opremljena z najnov. stroji nudi parketne desice iz hrast. in bukovega lesa. Postrežba takojšnja za vsako množino! Strugarski oddelki nudi vse v strugarsko stroko spadajoče izdelke. — JAMSTVO!

Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena. — Obisk strokovnjaka interesantom brezplačen.

Velika izbira vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Blage cene in vrstno in